

Öreg malom – nem vén malom!?

A malomipar gépeire sok minden ráfogható, csak éppen az nem, hogy még nincsenek bejárva. Amint azt *Matuz István*, a Csongrád megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat igazgatója, a szegedi *Tiszamalom* főmérnöke elmondotta, ennek történelmi okai vannak. Mégpedig: az osztrák–magyar monarchiában világhíressé lett malmásaink miatt hirtelen gyors fejlődésnek indult a malomipar. Akkor sorra épültek a nagy gabonaőrők. Az időközben bekövetkezett, országokat érintő változások miatt kevesebb lett a gabona-termő terület és a malmoknak sokáig nem volt elegendő dolguk. A negyvenes, ötvenes években sem nagyon építettek új gabonaőrőket ezen a környéken, inkább a régiakat toldozták, foltozták. A mezőgazdaság, főleg a gabonatermesztés hirtelen megugrásával a malomipar nem tudta tartani a lépést. Az öröm mellé gond is akadt éppen elég. A szegedi malom például zsúfolt, nem szervezhető jól benne a munka, és nem tudnak elegendő gabonát tárolni.

Ezek a gondok ismertek a városi és a megyei pártbizottságokon, valamint más testületek fórumain, hiszen évtizede is elmúlt, mikor napirendre került az új ma-

lom építése. A jószándékot sajnos tett nem követte, különböző okok – de leginkább a pénz hiánya – miatt. A mostani kilátások se jobbak a korábnál, ezért nem marad más lehetősége a Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalatnak: *segít magán, ahol tud.* Folyamatosan cserélik az elkopott gépeket, apró újításokkal teszik gazdaságosabbá az őrlést. Nemrégiben a lapátos szitákat úgynevezett lapát nélküli szitákra váltották, ezekkel már valamelyest lehetett növelni a termelést. Négy új szitát augusztusban szereltek a régi keretbe, mostanra kiderült, ha a ventilátor is bírná szuflával 30 mázsa lisztet eszthetnének a zsákokba. Óránként. Egyelőre be kell érniük a 28 mázsa átlaggal, a napi 9 vagonos őrléssel. Thornerz Géza főmolnár szerint az új ventilátor valamit segít majd rajtuk.

A malomban derült ki, hogy az iparágban a korszerűség nem függ össze a mérőszámmal. Ugyanis olyan malom nincs, ami rossz lehet örökre, mert az már nem is malom. Ezért ügyelnek nagyon a malmokban – így a szegediben is – a *lítté* működésére. *Szigorú szabványok írják elő és tartatják be a technológiát.* A molnárok szemükkel, ujjukkal, fü-

lükkel dolgoznak és országos etalonnal hasonlítják össze a továbbküldendő liszteket. Főleg a kenyérgyárakhoz adnak alapanyagot, de Vásárhelyre is jut liszt bőven a csomagolóknak.

Súlyánál fogva, szinte jelentéktelen, de az étkezési kultúránkban nélkülözhetetlen *malomipari termékek* is kikerülnek a szegedi malom molnárainak keze alól. Az asztali dara, korpatőrek, búzacsíra exportra és a hazai piacokra is küldenek. Ugyanakkor a jószágoknak való korpa és az étkezéshez már használhatatlan nyolcas liszt is gyúlik a zsákokba. Szinte naponta bajlódnak a szállítással, mert nyáron télen pedig a társalmokból, tárlókból hozzák az őrlénivalót. A liszthordóknak sem arany az életük – kecskergett az üzemi vezető – hiszen a tartálykocsikat egészen kezdetleges módon tudják megtölteni.

Mindezekkel a gondokkal a *szegedi Tisza-malom éjjelnappal őröl* és 67 tonna gabonát eszthet le a garaton. A napi helytől jó munkájára enged következtetni, hogy elég sokszor a szegedi molnárokkal állítatják össze a többi malomban használt lisztsorokat.

Azt már *dr. Kiss Tibor* igazgató-helyettes mondotta, hogy a szegedivel együtt öregedett el a csongrádi és a vásárhelyi malom is. (A csongrádi például 1985-ben lesz százéves.) Annak ellenére, hogy inkább a gondok a látszólagosabbak, a malmok öröklnek. Az „éhezzájú” sütőipar évi több millió tonnás befogadóképességére gondolva, akár így is fordítható a közmondás: *„Öreg malom – nem vén malom”.*

De bennünk tolatkzik a kérdés: meddig?
M. T.

Külföldit vagy hazait?

Export, import, árucseré

A vásárlók akkor érzik igazán teljesnek az üzleti kínálatot, ha nem csupán hazai termékeket találnak a polcokon, hanem külföldi cikkek közül is válogathatnak. Erre mondják az egyik oldalról, hogy elégedjünk meg azzal, ami van, sőt örüljünk a jelenlegi helyzetnek. A másik oldal viszont úgy dunyog, hogy bezeg... Mindkét megjegyzés csak féligazság, hiszen mindenki jól tudja azt, hogy az üzleti kínálat akkor egész, ha valóban sokrétű, nagyvonalú, — hazai és külföldi gyártmányú — kínálatot fogadják a vásárlókat.

1.

A belkereskedelem — éppen a nehezebbé vált gazdasági körülmények miatt — eléggé kutyaszorítottban van, mivel takarékoskodni kell a devizával, — nem tudja olyan színészt tenni kínálatát. Sikertült egy nemrég összeállított statisztikai fölmérésbe beleolvastatni, amelyből sok mindent megtudhattunk. Ebből kiderül az is, hogy a szegedi és a környéki kiskereskedelmi üzletek forgalma az eladott áruk mennyiségét tekintve az elmúlt években alig változott. A vásárlások stagnálásának vagy mérséklődésének okai között a megélhetési költségek növekedésén túlmenően, a hiányos áruellátásnak, egyes cikkek tartós hiányának, a hazai ipar — a differenciált vásárlói igényekhez — alkalmazkodni nem tudó kínálatának, a késedelmes szállításoknak és a csökkenő importnak is szerepe van.

Senki sem vitatja, hogy a kereskedelmi szakemberei a hiányok mérséklésére fokozatosan bővített beszerzési formáikat. A lakossági igényekhez jobban igazodó áru-

alap biztosítása érdekében a kiskereskedelmi vállalatok növelték a közvetlen beszerzéseket, a nagykereskedelmi vállalatok a jobb árukínálat biztosítására megpróbálták közelebb férközni a termelőknöz, új gyártókapacitásokat kutattak föl, esetenként a gyártás megkezdéséhez anyagról is gondoskodtak. A csökkenő importkeretek részből ellensúlyozására ezek a vállalatok növelték a határmenti választék és az áruházi csereügyleteket, a fizetési mérleget tehermentesítő határmenti nulla vagy pozitív szállásügyleteket. Azt mondják sokan, hogy alig lehet import árut szereztetni. Ebben sok az igazság, hiszen az is alapvető, hogy a nehezebb gazdasági körülmények között össze is kell húzni a nadrágszíjat, elsősorban hazai cikkekkel kell megvásárolni, mellőzve a külföldi beszerzhető dolgokat. Természetesen más tükröt mutat elénk a huszadik század vége, mint a 100–150 évvel ezelőtti állapot. Ma már nem lehet kikerülni a nemzetközi összefüggéseket, hiszen a gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok oly mélyen és sokoldalúan össze vannak varrva, mint egy pók ezernyi szállal kötött hálójá.

2.

Az idén a szegedi és a környéki kereskedelmi vállalatok a szocialista országokból közel 600 millió forint értékű árut vásároltak. A behozatali árukínálat fontos részét jelentette az úgynevezett hiánycikkek pótlásának. Bizonyos termékek, mint például varrógépek, szilárd tüzelésű kályhák, gázüzemű tüzelésű zománcedényekből ez volt az áruellátás egyetlen, vagy döntő forrása. A behozott áruknak több mint fele Csehszlovákiából, illetve az NDK-ból érkezett, de jelentős volt a szovjet, a lengyel és a román áru aránya is.

Az idei év első felében nagy tételben hoztak be lengyel kismotorokat, mopedekeket, robogókat, szovjet gyártmányú kerékpárokat, zománczott edényeket, NDK-ban készített gázüzemű vízmelegítőket, csehszlovák szilárd tüzelésű etage-kazánokat. A Konkordia cég szinte kizárólag Romániából vásárolt kárpított foteleket, karosszékeket, gyermekruhákat, trenygeruhákat és szilárd tüzelésű kályhákat. A magyar vállalatok ezekért az áruért ételízesítőket, pálinkaféleket, édesipari termékeket, szintetikus szőrmekeket, kozmetikai szereket és vegyi árut adtak cserébe. A szocialista piacról beszerezett cikkek keretében több mint 100-féle árut kínáltak az üzletek. Az előbb felsoroltakon kívül megtalálhattuk a boltokban a csehszlovák gyártmányú radiátorokat, villamos kályhákat, takarókat és sportszereket, csecsemőruhákat, harisnyákat, zoknikat, a bulgár bördöndöket, bördöndő árukat, munka- és védőruházati portékákat, lengyel gyártmányú férfi ingeket és a román cégektől hozott étkezőgarnitúrákat.

A nem rubel elszámolású árucikkek értéke több mint 700 millió forint volt az esztendő első felében. E területről a behozott importnak közel 60 százaléka jogszlávról volt, Hong-Kongból, Japánból származott a behozott cikkek 6,1, illetve 7,6 százaléka, a francia, olasz, holland, finn, NSZK, osztrák, spanyol, indiai, pakisztáni áruk részesedése csak elenyésző. A kereskedelmi vállalatok e konstrukcióban elsősorban az itthon egyáltalán nem, vagy nem megfelelő minőségben, kis mennyiségben gyártott termékeket, például: pamut alsó- és felsőruházati termékeket, harisnyát, zoknit, háztartási kisgépeket, kézi számszámológépet, mezőgazdasági kisgépeket, zsebrádiókat, tászkarádiókat, magnetofonokat, elemet, háztartási műanyagárukat importáltak.

A konvertibilis viszonylatú import kiegészítő csatornáin — a jogszlávról határmenti cserén és egyéb importon — keresztül a vállalatok az elmúlt fél év folyamán több mint 500 millió forint értékű árut hoztak be. A deviza-kímélő jogszlávról határmenti cseré során félkészárúkért, élelmiszeripari nyersanyagokért, tejért, mézért, zöldség-származékokért, izzólámpákért cserében általában késztermékeket kaptak. Előfordult, hogy bér munkában dolgoztak fel a magyar nyersanyagokat, amelyek azután mindkét ország üzleteibe eljutottak. A forgalomnak körülbelül felét a Tisza Élelmiszer és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat bonyolította le: határmenti árucseréje, sütőipari, édesipari termékek, a hús- és halkonzervek, a borok választékát szélesítette. Számottevő volt a Vidia Kereskedelmi Vállalat és a Délmagyarországi Rövid- és Kötöttáru Kereskedelmi Vállalat jogszlávról árucseréje is. Fém szerelvényeket, csőkapcsolókat, kéziszerszámokat, akkumulátorokat, pulóvereket, kárdigánokat, ingeket hozott be jogszlávról partnereitől.

3.

A szakemberek összegezéséből kiderül, hogy a környezetünkben lévő vállalatok közül egyik sem kapcsolódott be a tőkés áruházi cserébe. Az igaz, hogy a dollár elszámolású piacokról az egyéb import keretében találkozhattunk üzleteinkben NSZK, indiai, osztrák, spanyol, thai-földi termékekkel, fém szerelvényekkel, kéziszerszámokkal, vasárukkal, zseb- és autórádiókkal.

Az adatokból tény, hogy a szegedi és a környéki kereskedelmi vállalatok összességében egy milliárd és 287 millió forint értékben kínáltak import cikkekkel, ami — s nem megvetendő mennyiség — az első fél évi forgalmuknak körülbelül 19 százaléka lékát képviselte. Nehez eldönteni, hogy ez sok-e vagy kevés. Tudniillik attól is függ az export és import, illetve a hazai és külföldi áruk kínálatának aránya, választéka, hogy általában milyen a vásárlási lehetőség. Aligha kell magyarázni, hogy a vásárló közérzete akkor megfelelő, ha választani tud a cikkek széles skálájából. De megértjük azt is, hogy a szűkösebb és nehezebbé vált gazdasági körülmények között a szerényesség sem megvetendő. Viszont bizonyunk benne, hogy előbb-utóbb javulnak a körülmények.

Gazdag István

ELMENTÜNK a bizományiba

Tiszta, világos helyiség, kellemes meleg és kellemes hölgy fogadott. Fogadás balról, ott veszik át a ruházatot, én azt hoztam. Jobb oldalon egymás lábán állnak a műszaki átvételre várók, sakál-készlettel, fénycépezőgépen át, a minitelevízióig, mindenféle értéket kínálnak. A sokadalom lehervasztja a hölgy arcáról valaha volt mosolyát, gondterhelt, szigorú és következetes. Vita nincs. Emitt a mosolygós kisasszonynál sem, igaz nincs kivel, ruhaféltet most nemigen hoztak. Egy asszony, karján három nagykabátot, be, két lépés után már fordul is vissza. „Műszormét, szövetcabátot most nem kérünk, köszönjük!” Az árut kínáló ügyfél gondolattalnyi tétozóságában benne van, nem egészen érti, de azt érzí, ha egyszer nem kell, hát nem erőlteti. Így aztán az iménti derűs arckifejezés, a mosoly is marad. Még akkor is, amikor érdeklődöm, mitől függ, mit vesznek át és mit nem. Egyszerű a válasz, a boltban az eladók tudják, mit vesznek szívesebben, mi marad a nyakukon, milyen áruból mennyi a készlet, átvehetik vagy nem vehetik. Bár foci szezon nincs, bunda mégis kell. Böcsáss meg kedves feleségem, üres kézzel nem állíthatok be a bizibe tájékozódni. Átvették.

Nem volt hát alkalom megtapasztalni, milyen amikor kinézik, milyen amikor okvetetlenkedő laikusnak kell éreznem magam, hogy védeni igyekszem általam többre tartott árum értékét. Úgy szólna a teljes melegegedtséggel érteséssel távozhatam volna (a bundaügylet ugyanis odahaza intézem), s hogy némi előleg is ütötte a markom, még csodálkoznom is kellene eladótársaim, olvasóink megbántottságtól, sértett önértéktől fűtött leveleim. Néni ke jön, függőnyt kínál, nem kell, kopott, rebbenő mozdulet, reszkető hang, reménytelen kísérlet az ítélektől kimentő szavakra „nem régi ez még”, s a sugárzó mosolyú leányzó sértett anyakirálynőként mé-

ri végig értetlen alattvalóját. Válaszra már nem is méltatja. Ha most a képzeltbeli tárgyalóasztalhoz ültetném mindkettőjüket, meg kéne sejtennem valamit abból, ami a levelek, panaszok mögött van. Például, hogy nem tudjuk elfogadni a pult innesső oldalán olyan egyszerűen, hogy valamit jobban tud a másik. Amott meg? Nem követelmény a magyarózó türelem. Az a kicsi plusz, az a jobb szándékot sugalló gesztus, hogy aki először kerül elé, akár huszadik vagy ötvenediként, nem tudhatja, hogy esetleg épp huszadszor, vagy ötvenedszer mondtuk el ugyanazt. De nem is köteles tudni. Az indulatmentes, tisztos elbánáshoz, mindenkinek joga van. Az aprócska köztársaság nyoma sincs már az átvevő arcán, gesztusaiiban. Nem is tudja, valamit nem úgy csinált, ahogy más elvárná. Ő úgy csinált, ahogy az üzlet, az árucseré érdekében elvárják. Új még, aligha hozta, inkább tanulta ezt a kontaktust teremtő készséget. Nem is illene rajta elvárni a port. A panaszokban sem ő szerepel, idősebb kollégái inkább. Elgondolkodtató az egyik olvasónk levélében írt érzés: „...mintha valami szégyenteljes dolgot művelnék, amikor felajánlom megvételre, s további népgazdasági hasznosításra azt, amit én már nem valószínű, hogy használok...”

S még így sem teljes, s még így sem igaz a kép. A boltban kellemes elengedetttségben szórakoztattak ácsorognak az eladók, ifiasszonyok, s a középkorú úr, golyóstollal csattogtatva, hagyják, hadd bámszokdjon a vevő, majd kinyögi, ha akar valamit. A konyhafelszereléseket, grillsütőket árusító pultnál viszont idős kereskedő invitálja a kuncsaftot. A vevő kér, keres valamit, válogat az ajánlatokban, ám még sincs, ami kellene. Az öregúr keserű mosollyal búcsúzik. Elfogyott, sajnos.

Ez az, ami hiányzik. Ez a hang. Elfogy? Sajnos!

Igriczi Zsigmond

Molnár József felvétele

Nem ritka látvány mostanában a határban az ágait megfosztott almafa, vagy a gyökerével égnek álló gyümölcsfatuskó. Bármennyire is sajnálkozik az utazó, hinnie kell a szakembereknek: sokat ültettek belőlük. Hogy mondják: a piacokon nincs ára az almának, a munka meg csak szaporodik évről évre, ugyanakkor a permetező szereket — a kéjükön látható záknányseki gyümölcsös gazdái, hogy a gazdaságtalan fasorokat kiszedik. Az Egvetértés Szakszövetkezetben a fő ok mégis a „pusztítás”, hogy a falubejárához ültetett gyümölcsös sohasem adta az a termést, amit vártak tőle. Remélhetően nem lesznek szűk esztendőik, mikor is közösen bánának a megkopasztott almásokat...

Új védmű a Tiszán

Új árvízvédelmi töltések készültek el a Tisza Borsod megyei szakaszán. A legfontosabb közülük a folyó dél-borsodi öbölzetét lezáró több mint 5 kilométeres új védmű, amelyet Sajóörös és Sajószöged között építettek. Ez az átlagosan 3 méter szé-

les és az eddigi legmagasabb árvízszintnél egy méterrel magasabb új gát teljes biztonságot nyújt a Leninváros térségében települt ipari üzemeknek. A kialakításával egyidejűleg megerősítettek és megújították a már meglévő gátat is.